

Examen HAVO

2012

tijdvak 1
vrijdag 1 juni
9.00 - 11.30 uur

Fries

Bij dit examen hoort een bijlage

Dit examen bestaat uit 39 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 50 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.

Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 It klimaat fan Fryslân yn it jier 2030

- Yn alinea 1 wurdt praat fan “blauwe enerzjy” (r. 4-5)
- 1p **1** Hoe wurdt dy enerzjy produseard?
- 1p **2** Watfoar konklúzje kinst lûke út alinea 2?
- 1p **3** Oan watfoar alternativen (r. 13) wurdt yn Ljouwert hurd wurke?
- “It giet ... mei Fryslân.” (r. 16-17)
- 2p **4** Neam fjouwer sektoaren dêr't it ekonomysk goed mei giet.
- 1p **5** Wat is it ferbân tusken “It giet ... fan biogrûnstoffen.” (r. 27-28) en “Dêrby wurdt ... foar enerzjy.” (r. 28-32)?
- A** foarweardlik
B konkludearjend
C opsomjend
D útlizzend
- 1p **6** Wat is it ferbân tusken alinea 3 en alinea 4?
- A** ferlykjend
B redenjouwend
C tsjinstellend
D útlizzend
- “Fan de ... hispel kommen” (r. 43-46)
- 1p **7** Sitearje út alinea 4 it tekstpart dêr't de gefolgen fan it net trochgean fan dy plannen yn beskreaun wurde.
- “trochdat der ... te keapjen.” (r. 47-48)
- 1p **8** Sitearje út alinea 4 it sinpart dat dúdlik makket wêrom't der te min jild wie.
- 1p **9** Wat binne de foardielen fan brede feilichheidssônen by de seediken lâns? Brûk net mear as 5 wurden.
- 1p **10** Wat is it ferbân tusken “De hegesnelheidstrein ... mar goed.” (r. 78-81) en “Nije ferfierstechniken ... ûnrendabel makke.” (r. 81-83)?
- A** ferlykjend
B konkludearjend
C opsomjend
D redenjouwend
- 1p **11** Wat is it foardiel fan in elektryske auto yn ferliking mei in trein? Brûk net mear as 5 wurden.
- 1p **12** Wêr slacht “in automatisearre ferbining” (r. 96-97) op?
- 2p **13** Neam twa gefolgen fan de nije enerzjysintrales fan 2030.

- De tekst bestiet út alve alinea's.
- 2p **14** Fan hokker fjouwer oanslutende alinea's soest twa meitsje kinne om it tal alinea's werom te bringen ta njoggen? Motivearje dyn antwurd.
- 1p **15** Watfoar takomstbyld jout de tekst?
- A in negatyf takomstbyld
 - B in negatyf takomstbyld mei in pear pluspunten
 - C in posityf takomstbyld
 - D in posityf takomstbyld mei in pear minpunten

Tekst 2 Fischen raze net

- 1p **16** Wat soe neffens de earste alinea in reden wêze kinne om omtinken oan it sportfiskjen te jaan?
- 1p **17** Wat is de funksje fan de alinea's 1 en 2?
- A Dy alinea's jouwe in foarbyld fan it ûnderwerp fan de tekst.
 - B Dy alinea's jouwe in koarte gearfetting fan de tekst.
 - C Dy alinea's jouwe yn 't foar de konklúzje fan de tekst.
 - D Dy alinea's neame de oanlieding ta it skriuwen fan de tekst.
- 1p **18** Wat is it ferbân tusken "Omdat sportfiskjen ... sjoen wurdt." (r. 8-12) en "It is ... dien wurdt." (r. 13-18)?
- A ferlykjend
 - B foarweardlik
 - C tsjinstellend
 - D útlizzend
- 1p **19** Wat is it ferbân tusken "Fansels meie ... rol spylje" (r. 21-22) en "mar se ... boppetoan fiere." (r. 22-24)?
- A ferlykjend
 - B foarweardlik
 - C tsjinstellend
 - D útlizzend
- 1p **20** Wat is it ferbân tusken "Hjir hat ... te finen." (r. 31-33) en alinea 4?
- A ferlykjend
 - B foarweardlik
 - C tsjinstellend
 - D útlizzend
- 2p **21** Wêr is de skriuwer it oer iens mei Gallé oangeande pine by fischen en wêr net oer? Brûk net mear as 25 wurden.

- 1 Herman Gallé brûkt yn alinea 3 in autoriteitsargumint.
2 De skriuwer brûkt yn alinea 4 in autoriteitsargumint.
- 1p **22** Hokker fan de boppesteande bewearingen is of binne wier?
A Allinne bewearing 1 is wier.
B Allinne bewearing 2 is wier.
C Beide bewearingen binne wier.
D Beide bewearingen binne net wier.
- 2p **23** Hokker alinea's rjochtsje harren benammen op in etysk/moreel argumint?
- Der komme yn de alinea's 5 en 6 noch twa oare stellingen oan bod.
- 2p **24** Mei hokker stelling is de skriuwer it iens en mei hokker stelling net?
 Brûk net mear as 45 wurden.
- 1p **25** Wat hat "it iten fan fleis" (r. 63) mei sportfiskjen te meitsjen?
 Brûk net mear as 15 wurden.
- Meie wy as minsken fleis ite?
- 1p **26** As de skriuwer dy fraach beäntwurdzje moast, hokker twa eleminten soe er dan yn syn argumintaasje behelje? Brûk net mear as 15 wurden.
- "Dêrby is ... weromfange wolle." (r. 72-87)
- 2p **27** Wêrom is neffens boppesteand sitaat it neidiel fan sportfiskjen foar de fisk beheind? Neam twa redenen. Brûk net mear as 15 wurden.
- "In kommersjeel ... duvel wurde." (r. 90-92).
- 1p **28** Lis út wêrom't dy fisken jaloersk wêze soene. Brûk net mear as 10 wurden.
- 2p **29** Soe it berikken fan de wetterkwaliteitsdoelen (r. 121-122) itselde gefolch foar de fisken hân ha as de ferbettering fan de ekologyske kwaliteit fan it wetter (r. 112)? Motivearje dyn antwurd. Brûk net mear as 15 wurden.
- 1p **30** Wat is de funksje fan alinea 13?
A Dy alinea jout de konklúzje fan de tekst.
B Dy alinea jout in foarbyld fan it ûnderwerp fan de tekst.
C Dy alinea jout in koarte gearfetting fan de tekst.
D Dy alinea neamt de oanlieding ta it skriuwen fan de tekst.
- 1p **31** Wat is de haadgedachte fan de tekst?
A De sportfiskerij is goed foar minske en fisk.
B De sportfiskerij is yn it neidiel fan de fisk en yn it foardiel fan de minske.
C It foardiel fan de sportfiskerij foar de minske is grutter as it neidiel foar de fisk.
D It neidiel dat fisken ûnderfine fan de sportfiskerij falt wol ta.

- 1p **32** Wat is it skriuwdoel fan de tekst?
A ynformearje
B oantrune
C oertsjûgje

Tekst 3 Cliffs of Moher

Understeande ynlieding heart by de fragen 33 en 34.

Yn alinea 1 docht de skriuwer in tal bewearingen:

1 Der bestiet net in 'formule' om in hit te skriuwen.

2 De kommersy hat net folle ynfloed op it súkses fan in liet.

- 3p **33** Yn hokker alinea's wurdt bewearing **1** tsjinsprutsen? Motivearje dyn antwurd yn in sin fan net mear as 15 wurden.

- 2p **34** Yn hokker alinea wurdt bewearing **2** tsjinsprutsen? Motivearje dyn antwurd. Brûk net mear as 20 wurden.

- 1p **35** Wat is it ferbân tusken "Fansels wist ... liet fine" (r. 11-12) en "der wurdt ... om frege" (r. 12-13)?

- A foarwaardlik ferbân
- B opsomjend ferbân
- C redenjouwend ferbân
- D tsjinstellend ferbân

- 1p **36** Wat is it ferbân tusken "It is ... mankelyk oandocht." (r. 14-16) en "Mar like ... bard ferhaal." (r. 16-17)?

- A foarwaardlik ferbân
- B opsomjend ferbân
- C redenjouwend ferbân
- D tsjinstellend ferbân

Understeande ynlieding heart by de fragen 37 en 38.

De beskriuwing fan it drama yn alinea 4 komt net alhiel oerien mei dy yn it liet.

- 1p **37** Hokker elemint út alinea 4 wurdt yn it liet oars werjûn? Brûk net mear as 20 wurden.

- 1p **38** Hokker opfallend barren yn de tekst fan it liet komt yn alinea 4 net foar? Brûk net mear as 15 wurden.

- 1p **39** Hokker fan ûndersteande bewearingen kloppet?

- A De skriuwer fan Cliffs of Moher hâldt him oan de feiten.
- B De skriuwer fan Cliffs of Moher hâldt him oan de feiten, op in pear rigels nei.
- C De skriuwer fan Cliffs of Moher hat yn hast alle rigels de feiten 'oanklaaid'.
- D De skriuwer fan Cliffs of Moher hat yn in pear rigels fan de tekst de feiten 'oanklaaid'.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.